

BIBLIOTECILE PUBLICE DIN REPUBLICA MOLDOVA

SITUAȚII STATISTICE 2009 - 2010

**Biblioteca Națională
a Republicii Moldova
Chișinău • 2011**

Elaborare: Victoria Vasilica
Ecaterina Dmitric

Coperta: Dragoș Popa

Redactor: Raisa Plăieșu

Procesare computerizată: Diana Stoian

Descrierea CIP a Camerei Naționale de Cărți

Bibliotecile Publice din Republica Moldova: Situații statistice 2009-2010 / Bibl. Naț. a Rep. Moldova; alcăt: Victoria Vasilica, Ecaterina Dmitric. – Ch.: BNRM, 2011. - Tabele.- 60 ex. – p. Biblioteca Națională, 2010

REȚEAUA DE BIBLIOTECI PUBLICE

În anii 2009-2010 activitatea bibliotecilor publice din Republica Moldova a fost orientată spre promovarea imaginii pozitive în comunitate, diversificarea formelor și metodelor de activitate, precum și a serviciilor pentru public. O atenție deosebită a fost acordată experimentării serviciilor noi, în special a serviciilor bazate pe implementarea tehnologiilor și instrumentelor Web 2.0, implicarea utilizatorilor în crearea conținuturilor, în activitatea bibliotecii și în viața comunității.

La 1 ianuarie 2011 în Republica Moldova funcționau **1378 de biblioteci publice** aflate în subordonarea Ministerului Culturii al Republicii Moldova (cu 3 biblioteci mai puțin decât în anul 2009) din care **1218 (88,2 %)** activau în localități rurale, **120 (8,7 %)** – în orașe, **40 (3,0 %)** – în municipiile Chișinău și Bălți și 2 biblioteci cu statut de biblioteci naționale – Biblioteca Națională a Republicii Moldova și Biblioteca Națională pentru Copii “I. Creangă”.

În anii 2009-2010 și-au reluat regimul normal de funcționare un șir de biblioteci, activitatea cărora fusese sistată în anii precedenți. Astfel și-a deschis ușile pentru cititori Biblioteca Publică Orășenească pentru Copii din orașul Soroca, care n-a activat în regim normal timp de 3 ani, cât a durat reparația capitală. Începând cu luna martie 2011, și-au reluat activitatea bibliotecile publice din satele Slobozia–Cremene și Slobozia–Vurancău, raionul Soroca, care n-au activat pe parcursul a 3 ani.

În același timp, se menține tendința de comasare a bibliotecilor pentru copii cu bibliotecile, care servesc cititorii maturi, acestea fiind transformate în secții pentru copii. Astfel, în 2010 s-a comasat Biblioteca Publică pentru Copii din satul Horodiște, raionul Călărași cu Biblioteca Publică pentru maturi din localitate. Din cauza transferului și a reparației, aceasta nu a funcționat timp de 10 luni. BP din s. Pânășești, Strășeni, a activat doar 2 luni, motivul fiind boala îndelungată a bibliotecarului. Începând cu 1 decembrie 2010, biblioteca și-a reluat activitatea. Aceeași situație a fost înregistrată și la Băneștii Vechi, Telenești.

La fel nu a activat BP din Unțești, Ungheni (loc vacant). În anul 2009, pe parcursul a 8 luni nu a activat Biblioteca din satul Risipeni, raionul Fălești, din motivul lipsei de personal.

Din 2010 a fost deschisă o nouă bibliotecă la Sângerei, cu statutul de bibliotecă raională, în acest fel se conturează un centru metodic pentru bibliotecile publice din raion. În anul 2010 și-a reluat activitatea Biblioteca Publică din satul Drujba, Ungheni.

Conform Deciziei nr. 01.06.-II din 10.02.2009 a Primăriei Cahul, Bibliotecii Publice pentru Copii i-a fost conferit numele lui “Grigore Vieru”.

La începutul anului 2011, din cele 1380 de biblioteci, 24 activau în localuri avariate și 192 necesitau reparație capitală (în 2009 – 252). Multe din aceste biblioteci așteaptă soluționarea problemei de mai mulți ani. Spre exemplu, numai în raionul Ștefan-Vodă la 01. 01. 2009 activau în localuri avariate 3 biblioteci, una dintre ele activează și azi în spațiu avariat mai mult de 5 ani (BP s. Cioburciu).

În anii 2009-2010 numărul bibliotecilor, care au beneficiat de investiții pentru efectuarea reparațiilor curente și capitale a crescut semnificativ în comparație cu anii precedenți. Sumele prevăzute pentru reparație din partea primăriilor, în toată republica, au fost respectate, doar parțial. Astfel, în anul 2010, pentru reparația bibliotecilor au fost alocate 4261.1 mii lei, din această sumă valorificate fiind doar 1670,1 lei, respectiv 39,1 %. Cel mai modest buget a fost alocat pentru bibliotecile din raionul Taraclia, în sumă de 1,1 mii lei, din ei valorificați doar 0,4 mii lei. Bibliotecile din raionul Dondușeni și Ștefan-Vodă au beneficiat de sume auxiliare la sumele atribuite inițial, 4,7 mii lei și respectiv 14 mii lei. Sunt atestate mai multe cazuri când nici măcar sumele aprobate de consiliile raionale nu au fost valorificate: (Ialoveni, 403,8 mii lei, Edineț 203,8 mii lei). În raionul Criuleni au fost cheltuiți în anul 2010 pentru reparații curente și capitale a bibliotecilor publice 361,5 mii lei, din care 285, 0 mii lei pentru BPR “Tamara Isac”.

Biblioteca Publică Raională din Nisporeni a beneficiat de 160,0 mii lei pentru reparația localului și procurarea mobilierului. În raionul Rezina, 19 biblioteci au beneficiat de reparații curente, în sumă de 39,5 mii lei. La începutul anului 2010 toate bibliotecile din raionul

Rezina, erau amplasate în edificii cu condiții satisfăcătoare, 3 din ele au primit localuri noi încă în 2009, iar în 2010 au efectuat lucrările de reparație și de transfer (bibliotecile publice din satele Mateuți, Trifești și Petiște).

La demersul Bibliotecii Publice Raionale "V. Alecsandri" din Telenești au fost oferți 90,0 mii lei pentru efectuarea lucrărilor de reparație a sălii de festivități a instituției și 43,7 mii lei pentru procurarea mobilierului. BP din Năpădeni, raionul Ungheni, a beneficiat de reparație, odată cu reparația capitală a casei de cultură. În anul 2009, la Briceni, a fost dat în exploatare Centrul de cultură "Casa Cărții", reparația căruia a fost sprijinită de FISM, evaluându-se la 2 mln. de lei.

În ultimii 10 ani puține biblioteci din spațiul rural au avut resurse financiare la capitolul investiții capitale, procurarea echipamentului și a mobilierului.

În anii 2009-2010 în majoritatea bibliotecilor publice, amplasate în spațiul rural, cheltuielile s-au rezumat la achitarea salariilor angajaților, contribuțiilor, deplasărilor și abonarea edițiilor periodice. Sumele alocate pentru automatizare, procurarea mobilierului, efectuarea reparațiilor capitale au fost sporadice și ne semnificative, deși majoritatea absolută a bibliotecilor necesită investiții serioase la aceste capitole.

O problemă, nesoluționată de mai mulți ani, ține de lipsa agentului termic în majoritatea bibliotecilor din spațiul rural.

La începutul anului 2011, doar 447 de biblioteci din totalul de 1380 au beneficiat de încălzire în perioada rece a anului. Activitatea îndelungată a bibliotecarilor în localuri, care nu se încălzesc pe perioade îndelungate, influențează asupra sănătății acestora și ca rezultat, comunitățile sunt lipsite de serviciile bibliotecii pe perioade îndelungate. Principala sursă de încălzire, în majoritatea bibliotecilor, o reprezintă reșourile electrice. În raionul Cantemir 34 de biblioteci folosesc reșouri electrice. Sunt conectate la încălzire cu gaze naturale doar bibliotecile din s. Cociulia, Pleșeni, Victorovca și BPR Cantemir. 8 biblioteci publice (Capaclia, Epureni, Flocoasa, Porumbesti, Stoi-anovca, Baimaclia, Sadăc, Hănăseni), sunt încălzite prin utilizarea sobelor.

Cu toate acestea, situația privind încălzirea spațiilor bibliotecilor publice în anii de referință s-a îmbunătățit în comparație cu anii precedenți. Sunt pe cale de gazificare bibliotecile publice din satele Coșnița (filiala maturi) și Cocieri (filiala maturi), raionul Dubăsari. În anul 2010, două rețele de biblioteci publice din republică au beneficiat sută la sută de încălzire în perioada rece a anului. Este vorba despre raionul Orhei (62 de biblioteci) și raionul Nisporeni (34 biblioteci).

Ca și în anii precedenți, rămâne nerezolvată problema debrășării unor biblioteci de la rețeaua electrică. Din numărul total de biblioteci din mediul rural, 25 de biblioteci rămân deconectate de la rețeaua electrică, majoritatea din cauza neachitării facturilor pentru energia consumată.

DEZVOLTAREA COLECȚIILOR

Organizarea și dezvoltarea colecțiilor bibliotecii reprezintă una din cele mai importante activități de bibliotecă, este un proces complex de care depinde locul pe care îl deține biblioteca în societate. Căile prin care s-a realizat dezvoltarea resurselor în anii de referință au fost diverse: activități de fundrasing, proiecte ș. a.

Colecțiile bibliotecilor publice din Republica Moldova constituiau la începutul anului 2011 – 17008,1 mii (la începutul anului 2010 - 17 066, 7 mii documente), cuprinzând o tipologie documentară diversă (cărți, publicații seriale, documente audiovizuale, colecții electronice, etc.). În anii de referință, colecțiile bibliotecilor publice au scăzut cu 58,6 mii publicații. Numărul documentelor în limba română constituiau la începutul anului 2011 – 7701,6 mii documente (45, 28 %, din numărul total de documente); la începutul anului 2010 – 7637, 4 mii exemplare (44,73 %).

Cartea în limba română cu grafie latină, la 01. 01. 2011, era de 4182,8 mii exemplare, sau 24,6% din numărul total de publicații deținute de biblioteci, cu 1,5 % mai mult decât în anul 2009. Publicațiile în limba de stat cu grafie chirilică constituie 3474, 2 mii exemplare, o cifră în continuă scădere.

Un indicator foarte important, care denotă nivelul de actualitate al

colecțiilor deținute de bibliotecă este indicele mediu de înnoire a stocului. În anul 2010, acesta a fost de 54 ani (în anul 2009 – 64,7 ani).

Ghidul IFLA-UNESCO recomandă o rată medie de înnoire a fondului de 7-10 ani, care se calculează, împărțind numărul total al exemplarelor din stoc la numărul total al achizițiilor pe parcursul perioadei de referință. Cifrele ne dau dovadă, că la momentul actual fondurile de publicații ale multor biblioteci, conțin documente puțin solicitate de către utilizatori, depășite fizic și moral, dublete, etc. Bibliotecarii trebuie să conștientizeze faptul, că resursele infodocumentare ale bibliotecii trebuie să corespundă necesităților informaționale ale membrilor comunității locale, iar dimensiunile colecției contează mai puțin decât calitatea acestora. Colecțiile mari nu sunt neapărat și colecții bune, în special în era informației digitale. Mărimea colecției este determinată de mai mulți factori: inclusiv spațiu, resurse financiare, factorul comunitar, apropierea teritorială de alte biblioteci, importanța regională a colecțiilor, accesul la resursele electronice, estimarea necesităților locale, ratele de achiziții și de casare, politica de schimb interbibliotecar.

Faptul că bibliotecile încă dețin multe documente, care nu corespund cerințelor este dovedit și de indicele mediu de circulație a fondului destul de scăzut, 1,2 (2009, 2010). La acest nivel se menține deja pe parcursul mai multor ani.

Anii de referință se caracterizează prin continuarea procesului de reinventariere și verificare a colecțiilor deținute de biblioteci, de revizuire și de eliminare a literaturii uzate fizic și moral. Printre rețelele de biblioteci care au continuat munca în acest sens se numără raioanele Criuleni, Edineț, Florești ș. a. În anul 2010, numărul achizițiilor (310, 3 mii) se apropie esențial de numărul ieșirilor (387, 2 mii).

În contextul relevanței dezvoltării colecțiilor pentru eficientizarea activității bibliotecilor s – au făcut eforturi mari în scopul intensificării relațiilor de colaborare cu consiliile locale, ceea ce a înlesnit semnificativ alocațiile financiare pentru procurarea resurselor informaționale. Conform Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.1079 “Cu privire la cadrul de cheltuieli pe termen mediu (2006-2008)”, au fost prevăzuți 10 lei per capita pentru achiziția de publicații. Având

în vedere că o hotărâre mai nouă în acest sens nu a fost aprobată, iar actuală nicidecum abrobată, încercăm a determina cum s-au încadrat bibliotecile publice în cuantumul prevăzut de aceste hotărâri, în anii de referință. Astfel pentru anul 2010, cel mai bun indicator de performanță, cheltuieli pe cap de locuitor pentru achiziția de publicații a fost următorul: Căușeni – 7,50; Ialoveni – 6,10; Anenii - Noi și Cimișlia – 5,60; Dubăsari – 5,30. În comparație cu anii precedenți sesizăm o înrăutățire a situației în acest aspect. Raionul cu cea mai mică medie a acestui indicator de performanță este Briceni, cu 0,50 lei per capita. În anul 2010 media indicatorului de performanță cheltuieli pentru achiziția de carte, pe cap de locuitor în republică, a constituit 3,00 lei (0,18 eurocenti). Indicatorul cheltuieli total per capita a constituit –21,8 lei sau 1,5 euro. Media în țările Uniunii Europene la acest indicator este de 14,71 euro per capita. IFLA-UNESCO recomandă ca rată optimă de achiziții per capita 0,25 publicații sau 250 de publicații pentru 1000 de locuitori. Cifra înregistrată în bibliotecile publice din țară în anul 2010 a fost de 0,08 (în anul 2009 - 0,07).

În ultimii ani bibliotecile din mai multe țări, pentru a stabili necesarul de resurse financiare folosesc pentru achiziția de publicații următoarea formulă: numărul total al populației țintă înmulțit cu rata medie anuală a achiziției pe cap de locuitor (0,25) și înmulțit cu prețul mediu al unei publicații.

Structura colecțiilor la finele perioadei de raportare era prezentată în felul următor: 97,30 %-cărți și publicații periodice, 0,60% - documente de muzică tipărită, 0,02% - manuscrise, 0,40% - documente audiovizuale, 0,06% - colecția electronică, 0,80% - documente grafice, 0,78% - alte documente. O situație foarte apropiată a fost înregistrată și în anii precedenți. Lent, dar în creștere, fie și nesemnificativă este colecția electronică: în anul 2009-0,05 %, în 2010-0,06 %. Cu toate că este o creștere destul de modestă, este una importantă, având în vedere costul încă ridicat la acest tip de documente, prezența mică pe piață și, bineînțeles, conservatorismul care caracterizează încă, atât bibliotecarii, cât și întreaga comunitate de utilizatori.

Sursele oferite de buget le permit bibliotecilor să completeze, de regulă, doar fondurile de referință. După normele internaționale, fon-

dul respectiv trebuie să constituie aproximativ 10% din fondul total și să conțină enciclopedii, dicționare de limbă și de ramură, ghiduri, atlase, hărți rutiere, cărți de telefoane, programe în ajutorul instruirii și dezvoltării profesionale continue. În mare măsură, bibliotecile au reușit să-și îmbogățească colecțiile, în special cu carte de referință, datorită unor proiecte pentru dezvoltarea colecțiilor și a unor activități organizatorice ale bibliotecilor. La Călărași, de exemplu, cu susținerea Alianței Franceze din Republica Moldova, prin oficiul Carte franceză „Simone Cottin”, a fost realizat proiectul „Valiza călătoare – citim în franceză”, scopul căruia a fost promovarea culturii și limbii franceze în raionul Călărași. Au fost implicate toate bibliotecile publice din raion, iar rezultatul s-a simțit și pentru dezvoltarea colecțiilor. Reușita în acest sens, se datorează în mare măsură insistenței bibliotecarilor și eforturilor acestora de a conlucra cu reprezentanții APL și de a dovedi comunității, că biblioteca este de real folos. BPR Criuleni colaborează cu toate bibliotecile din raion: cu Centrul Media de Comunicare pentru Democrație, Centrul UNIT, Asociația culturală „Astra”, Centrul pentru Copilărie, Adolescență și Familie, creat cu contribuția financiară a Guvernului Italiei. La Dubăsari, Consiliul Raional a oferit suplimentar 49, 8 mii lei pentru achiziția de publicații și 27, 2 mii lei pentru edițiile periodice.

În anul 2010 Biblioteca Publică din satul Molovata Nouă, raionul Dubăsari, grație susținerii financiare a organizației *People in Need Cehia*, și-a îmbogățit colecțiile cu publicații în valoare de 3000 lei. Pe lângă suma alocată de Consiliul Raional Leova, unele primării au alocat pentru achiziție de carte surse financiare suplimentare (satele Filipeni, Cazangic, Cupcui, or. Iargara).

Pe parcursul anului 2010, la Orhei, a continuat acțiunea de colectare a cărților „Tu o carte, eu o carte”, care a demarat în anul 2005 la nivel raional. În urma acestui apel bibliotecile publice din satele Bulăiești, Neculăieuca, Fedoreuca și-au completat colecțiile cu 99 cărți.

BP din comuna Susleni în colaborare cu Compania „Moldova Vision Irlanda” au realizat proiectul „Dezvoltarea colecției Bibliotecii Publice comunale Susleni”. Grație proiectului, biblioteca, și-a completat colecțiile cu cărți în valoare de 1850 lei.

Acțiunea “Doar o carte”, organizată în cadrul Zilei mondiale a cărții și a dreptului de autor, pe parcursul a 10 zile, a adus BPR „Dimitrie Cantemir”, Ungheni, peste 100 volume. Colecțiile bibliotecilor din Ceadâr-Lunga au fost completate din sursele procurate din contul serviciilor cu plată oferite de Biblioteca Orășenească Ceadâr-Lunga (în valoare de 12 318 lei).

Cu an ce trece sporește numărul donațiilor de carte. Astfel BP s. Pârâta, Dubăsari a beneficiat de o donație de carte în valoare de 4566 lei de la SRL „Aliment Ulei”, iar BP pentru Copii din Coșnița o donație în valoare de 3901 lei. BPR Cahul se bucură de mai mulți ani de donații de carte românească din partea Bibliotecii Județene „V. A. Urechia” din Galați, România. În anul raportat colecția s-a completat cu 560 exemplare de carte.

Anual fiecare bibliotecă publică, primește în mediu 6-7 cărți, editate în cadrul Programului de susținere a editării cărții naționale, care este distribuită prin intermediul Centrului de donații al Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova.

Donații valoroase pe parcursul multor ani de zile vin de la Fundația Cărții.

În ultimii ani se simte o evoluție pozitivă la capitolul asigurării bibliotecilor publice cu ediții periodice. Biblioteca publică trebuie să aibă posibilitatea de a abona ziarele și revistele locale precum și nu mai puțin de două publicații seriale de nivel național; nu mai puțin de o publicație de cultură generală și măcar o publicație cu informații de nivel internațional.

În condițiile restricțiilor, achiziția de carte, abonarea edițiilor periodice capătă o importanță deosebită. Documentele internaționale recomandă abonarea a cel puțin 10 ediții periodice la 1000 de locuitori. Pentru materialele audio și video, în același număr materiale cu subtitre pentru persoanele cu dificultăți de vedere, se recomandă cel puțin 10 unități la 1000 de locuitori. Anual se recomandă achiziționarea a cel puțin 20 înregistrări audio și 4 înregistrări video la 1000 de locuitori.

Respectarea normelor de achiziție a edițiilor periodice poate fi posibilă în primul rând prin intensificarea relațiilor de colaborare ale bibliotecii, nu doar cu APL, dar și cu diferite organizații nonguverna-

mentale, centre media, diferite asociații culturale etc. În comparație cu anii precedenți situația este mai favorabilă, și se datorează în mare măsură insistenței bibliotecarilor și eforturilor acestora de a conlucra cu reprezentanții APL și de a dovedi că biblioteca este indispensabilă comunității. Astfel, spre exemplu, Primăria or. Cupcini (r. Edineț) a alocat pentru carte 16 000 lei și pentru publicații periodice – 3000 lei. La Fălești din 54 de biblioteci, 5 nu au fost abonate la ediții periodice (Beleuți, Comarovca, Natalievca, Moldoveanca, Risipeni). În medie o bibliotecă a primit 8 titluri de publicații periodice.

Toate exemplele de mai sus denotă faptul că resursele info-documentare disponibile în biblioteci corespund doar parțial cerințelor utilizatorilor. Unele domenii precum științe naturale, tehnică, filosofie, psihologie sunt reprezentate foarte slab în colecții deși interesul pentru ele rămâne constant.

Pe măsura afirmării bibliotecii 2.0 și a utilizatorului de acest tip, politica achizițiilor va trebui treptat reorientată pentru a face față provocărilor impuse de aceste noi realități.

FACILITĂȚI, SERVICII, PROIECTE

Anii de referință se caracterizează printr-o încercare de revigorare a sistemului informațional specific bibliotecilor publice.

Informatizarea bibliotecilor nu mai este un moft sau un mod de a fi în pas cu globalizarea și nici măcar o simplă opțiune. Presiunea solicitărilor informaționale, ritmul de dezvoltare al resurselor info-documentare, numărul mare de activități și, nu în ultimul rând, contextul biblioteconomic contemporan, obligă bibliotecile să-și modernizeze activitatea. Informatizarea contribuie la reducerea timpului consumat pentru efectuarea unor servicii, la diminuarea costurilor. Iată de ce este percepută ca soluția perfectă pentru dezvoltarea și promovarea serviciilor să fie oferite de biblioteci. Însă conservatorismul care definește întregul nostru sistem social, desigur că se răsfrânge și asupra activității bibliotecilor.

Pagina WEB este o modalitate nu doar de promovare a instituției și a serviciilor acesteia, dar este și un impuls pentru realizarea preroga-

tivelor impuse de revoluția digitală, mai ales, rapiditatea prin care are loc schimbul de informații între bibliotecă și utilizatorii săi. Tot mai multe biblioteci publice din sistemul nostru au website-uri prin care încearcă să se adreseze nu numai utilizatorilor activi, ci și utilizatorilor potențiali sau non-utilizatorilor.

În anul 2010 dispuneau de pagină WEB 47 de biblioteci. Multe biblioteci au optat pentru crearea unui blog, întreținerea căruia este mai puțin costisitoare, iar efectul asupra comunității este același. Au creat bloguri: Biblioteca Publică Bravicea, Călărași: <http://biblioteca-bravicea.wordpress.com/>, BP Sadova, Călărași <http://bibsadova.wordpress.com/>, BP Bilicenii Vechi, Sângerei <http://bvbiblioteca.wordpress.com/>, BPR „M. Sadoveanu”, Soroca <http://regv.wordpress.com/>, BPR „M.Sadoveanu”, Strășeni: <http://bibmsadoveanu.wordpress.com/> ș. a. Din cele 1380 de biblioteci publice la începutul anului 2011, erau dotate: cu calculatoare doar 238, inclusiv 142 biblioteci comunale/sătești; 60 biblioteci orașenești (din 120 biblioteci și filiale orașenești); 34 biblioteci și filiale municipale (din 41 biblioteci și filiale municipale) și cele 2 biblioteci naționale (BNRM și BN pentru Copii “Ion Creangă”). Cele 238 de biblioteci dețin 920 calculatoare, din care 616 sunt conectate la Internet. La dispoziția utilizatorului sunt puse 197 de imprimante, inclusiv 129 pentru cititorul până la 16 ani și 100 de scannere.

Biblioteca Publică din s. Țiganca, r. Cantemir a realizat un proiect cu sprijinul financiar al Companiei Orange în valoare de 50 000 lei, grație căruia a beneficiat și de 1 calculator, 1 imprimantă, 1 scanner.

Aproximativ jumătate din totalul computerelor din bibliotecile publice sunt oferite pentru utilizatori (în 2010 – 480 din 920; în 2009 – 479 din 845), dintre care 373 sunt pentru utilizatorii din bibliotecile municipale și orașenești, 228 pentru utilizatorii bibliotecilor de la sate și 23 pentru cei ai Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova și ai Bibliotecii Naționale pentru Copii “I. Creangă”. Dacă să comparăm cu anul 2009, când numărul stațiilor de lucru amplasate în bibliotecile din spațiul rural era de 479 atestăm o mică înrăutățire la acest capitol. Este vorba despre echipamentele procurate în mare parte, în rezultatul revoluției de granturi oferite de Fundația Soros în Moldova prin anii 2000, uzate deja. Cititorilor copii le revin 296 stații de lucru în regim automatizat.

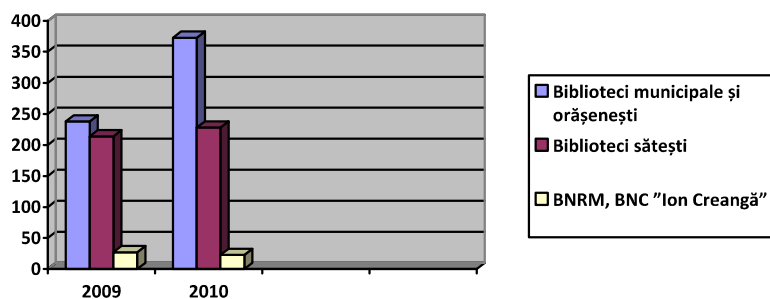

Fig. 1 : Asigurarea cu stații de lucru pentru utilizatori în bibliotecile publice

Situația bibliotecilor din spațiul rural este și la acest capitol destul de complicată. În scopul îmbunătățirii relațiilor dintre Administrația Publică Locală și biblioteci, unele raioane, practică întruniri comune unde sunt puse în discuție problemele bibliotecilor. La Cahul o asemenea întrunire a avut genericul „Coordonarea activității instituțiilor de cultură cu administrația publică locală”. De menționat aici buna colaborare a Bibliotecii Publice s. Crihana Veche cu toate instituțiile din localitate, cu reprezentanții APL, grație căreia au fost realizate proiectele „Biblioteca – punte spre cunoaștere”, și proiectul „Biblioteca-umăr de prieten”, grupul țintă al cărora au fost persoanele avansate în vârstă.

În cadrul BP „G. Munteanu” din s. Bravicea, Călărași, cu sprijinul Fondului Global pentru Femei, a fost creat Clubul femeilor. Grație acestui proiect biblioteca a beneficiat de un calculator performant. APL Bravicea a contribuit la realizarea proiectului cu 3000 lei.

BP din s. Leordoia pe parcursul mai multor ani găzduiește un atelier de creație – filială a Muzeului „Casa părintească” din s. Palanca, Călărași.

În cadrul unui program de acțiuni cu genericul „La căsuța părintească” organizat de BP s. Hirova a avut loc o punte de legătură telefonică între mamele din localitate și copiii plecați peste hotare. Bibliotecile din raionul Dondușeni au organizat 336 activități culturale

și 619 expoziții de documente. Printre activitățile mai deosebite pot fi enumerate: Programul de voluntariat „Prietenii bibliotecii”, Clubul pentru femei „La o ceașcă de cafea” (BP s. Climăuți), Salonul de artă „Măiastra”, Cenaclului „Moldovă–gură de rai”, Clubul adolescenților și tineretului „Intelect” (BPR Dondușeni) și altele.

Programe de amploare au fost realizate în Rezina: „O carte pentru fiecare” – program al BPR Rezina pentru deținuții de la Penitenciarul nr. 17 „Casa Bunicilor” (Azilul de bătrâni din or. Rezina), Tabăra de lectură și Agrement (Rezina), Clubul micilor cititori din BPR Rezina.

BPR „Mihail Sadoveanu” din Strășeni, în cadrul acordului de colaborare cu Centrul de zi pentru oamenii în etate „Neoumanist”, sprijinită de câțiva elevi și studenți voluntari a organizat pe parcursul anului 2010 un șir de activități de mare interes pentru toți participanții. Sala multimedia din cadrul BPR „M. Sadoveanu”, Soroca dotată cu un server, 6 calculatoare, din care 4 pentru utilizatori, imprimante, copiator, a oferit consultanță tehnică pentru 275 utilizatori, a organizat seminare, conferințe instruirii în vederea utilizării noilor tehnologii informaționale.

Servicii moderne oferă și Filiala de Carte Română „Basarabia”, Soroca, care are 2 calculatoare, o imprimantă și un copiator.

ACTIVITATEA DE MEMORIE ȘI CUNOAȘTERE LOCALĂ A BIBLIOTECILOR

Activitatea bibliotecilor publice din Republica Moldova, în domeniul cunoașterii locale este orientată spre identificarea, colectarea, organizarea conservării și utilizării documentelor de cunoaștere locală, consacrate unui teritoriu concret sau editate pe acest teritoriu. Preocuparea constantă în ceea ce privește cumularea, păstrarea și gestionarea documentelor și informațiilor de interes local solicită nu doar dragostea pentru plaiul natal, patriotismul și respectul pentru strămoșii noștri, dar și realizarea funcțiilor de păstrare, conservare și valorificare.

Colecțiile de istorie locală, găzduite de bibliotecile publice sunt instrumente capabile să reflecte istoria comunității în toată diversitatea ei, să contribuie la educarea membrilor comunității prin încurajarea participării active a cetățenilor în vederea promovării identității naționale. Antrenarea utilizatorilor în aceste activități sugerează bibliotecilor o trasătură de *alma mater*, un fel de însușire conștiințioasă a bibliotecarilor care propagă ideea cunoașterii plaiului natal și a diseminării acestor informații. Bibliotecile publice și-au asumat un rol activ în afirmarea tradițiilor și valorilor locale. Pe parcursul anilor de referință acestea au promovat tradițiile și valorile locale prin diferite metode: programe, cenecluri, expoziții și diverse publicații. În acest context, putem menționa activitatea Cenaclului "Moldova – gură de rai", BPR Dondușeni. De o mare popularitate se bucură Clubul „Miorița” din cadrul BPR Leova, care orientează tânăra generație spre cunoașterea plaiului natal, prin prisma monografiilor despre localitățile raionului. BPO Soroca a început crearea bazei de date cu tematică locală pe suport electronic (realizată în cadrul programului de "Memorie și cunoaștere locală"). Două programe inedite au inițiat Biblioteca din s. Pistruieni (Telenești) „Cu cititul în mahala” și Biblioteca Publică din s. Crăsnășeni (același raion) „Duminica în mahala”.

PERSONALUL

Modernizarea tehnologiilor de informare și documentare și implimentarea acestora în biblioteci solicită schimbarea infrastructurii bibliotecilor și respectiv noi abilități profesionale. Accesibilitatea resurselor în Internet, indiferent dacă ele sunt create de instituție sau achiziționate, solicită personal instruit, care să poată diversifica serviciile oferite de instituție, pentru a face față exigențelor societății informaționale.

La 01. 01. 2011 în bibliotecile publice activau 3337 de persoane din care 2470 erau angajați în funcția de bibliotecar. Din totalul de bibliotecari, 1201 aveau studii superioare, inclusiv de specialitate – 783,

iar 1269 aveau studii medii, dintre care 752 – de specialitate.

Ca și în anii precedenți mai mulți bibliotecari din republică au activat pe jumătate de salariu, raionul Cahul (BP din satele Bucuria, Chircani, Cotihana, Chioselia, Frumușica, Lucești, Lopățica, Iujnoe), raionul Călărași – 17, raionul Drochia - 5.

În lipsa unei politici de nivel național și local de susținere a specialiștilor tineri, fluctuația cadrelor tinere este extrem de mare. Doar aproximativ 10 % din personalul bibliotecilor o constituie persoanele sub 30 de ani.

Managerii instituțiilor utilizează diverse forme și metode de stimulare a personalului. BPR „M. Sadoveanu” a organizat în anul 2010, concursul raional „Cea mai performantă bibliotecă sătească a anului”, pe primul loc plasându-se BP din s. Rublenița (șef bibliotecă, Zinaida Petcu). Tinerii specialiști din raionul Soroca practică ore de instruire în cadrul Școlii Tânărului Bibliotecar. BPR „M. Sadoveanu”, Soroca, colaborează cu profesorii și studenții Facultății de Biblioteconomie a Colegiului de Artă în vederea asigurării orelor practice. La Șoldănești a fost organizat Concursul raional „Vivat profesia”, cu participarea tuturor bibliotecarilor din rețea.

Este de menționat insistența conducerii BPR Telenești în ce privește perfecționarea calificării bibliotecarilor din biblioteca centrală și din rețea. Pentru a face față necesităților utilizatorilor, în anul 2010 a obținut certificatul de studii superioare o persoană, iar altele două persoane își continuă studiile la Facultatea de Jurnalism și Științe ale Comunicării, specialitatea Biblioteconomie, Asistență Informațională și Arhivistică, USM.

Dezvoltarea profesională continuă

Nevoia crescândă de informare în toate structurile economiei naționale și necesitatea gestionării informației reclamă dezvoltarea profesională continuă a bibliotecarilor. În 2006, când bibliotecarii din Republica Moldova au obținut dreptul de a susține examenul pentru

obținerea gradului de calificare, activitatea Școlii de Biblioteconomie din Moldova a fost întreruptă pentru o perioadă nedeterminată din motivul încheierii Proiectului susținut financiar de Fundația Soros-Moldova. Pentru a face față provocărilor timpului, conducerea bibliotecilor centrale încearcă să rezolve problema dezvoltării profesionale continue a personalului, utilizând diferite forme și metode de lucru.

BPO Ungheni organizează de mai mulți ani tabere de vară de instruire a bibliotecarilor din raion cu formatori de la BNRM, BNC „Ion Creangă”, BM „B.P.Hasdeu” etc. Ediția anului 2010 a avut loc în zilele de 17-19 august, 2010 cu genericul „Politica culturală – între realitate și schimbare”.

În condițiile lipsei unui sistem instituționalizat de dezvoltare profesională continuă, un suport educațional pentru bibliotecarii din Moldova rămân a fi edițiile periodice de specialitate atât de nivel național, cât și de nivel local. A crescut numărul edițiilor de specialitate, elaborate și editate de către biblioteci-centre biblioteconomice teritoriale și biblioteci publice din țară. Publicațiile cunoscute deja au atins o nouă treaptă a calității și pot să facă față provocărilor timpului, bucurându-se de un mare succes: revista *Magazin Bibliologic*, *Gazeta Bibliotecarului* (BNRM), revista *Biblio Polis* (BM “B. P. Hasdeu), *Buletinul Biblioteconomic* și revista *Biblio-info* (BM *Eugeniu Coșeriu Bălți*), *Gazeta bibliotecarului* (BPR Briceni); ziarul *Universul lecturii* (BPR pentru Copii din Cahul), *Buletin de Văsieni* (BP s. Văsieni, Telenești), *Buletin de Țânțăreni* (BP s. Țânțăreni, Telenești), *Buletin de Pistruieni* (BP s. Pistruieni, Telenești), buletine trimestriale tematice *Servicii de bibliotecă destinate persoanelor dezavantajate* (BP s. Sadova, Călărași) etc.

CONCLUZII

Reușite

- Comunicarea mai bună cu reprezentanții administrației publice locale;
- Implementarea mai multor proiecte de extindere a serviciilor pentru beneficiarii bibliotecilor publice;
- Extinderea procesului de informatizare în bibliotecile din localitățile rurale, în special prin implementarea unui șir de proiecte de informatizare a bibliotecilor;
- Obținerea unor finanțări suplimentare din bugetele consiliilor locale la capitolul achiziție de carte și modernizarea bibliotecilor;
- Reluarea activității de către bibliotecile care și-au sistat activitatea anterior.

Probleme

- Fluctuația mare a personalului de bibliotecă, lipsa personalului calificat;
- Lipsa unui sistem instituționalizat de dezvoltare profesională continuă a bibliotecarilor, de nivel național;
- Lipsa unei politici la nivel național și local de susținere a specialiștilor tineri;
- Insuficiența resurselor financiare, în special pentru achiziția de publicații, reparații, echipamente tehnologice, mobilier etc.;
- Lipsa prevederilor legale, prin care s-ar interzice modificarea bugetelor instituțiilor de cultură de către primării, pe parcursul anului;
- Folosirea insuficientă a indicatorilor de performanță în demersul managerial și în negocierea bugetului cu reprezentanții APL).

LISTA ABBREVIERILOR

BM – Biblioteca Municipală
BNC – Biblioteca Națională pentru Copii
BNRM – Biblioteca Națională a Republicii Moldova
BP – Biblioteca Publică
BPO – Biblioteca Publică Orășenească
BPR – Biblioteca Publică Raională
IFLA – International Federation of Librarians (Federația
Internațională a Asociațiilor de Biblioteci)
RM – Republica Moldova
UNESCO – United Nations Educational, Scientific and Cultural
Organization (Organizația Națiunilor Unite pentru Educație, Știință și
Cultură)

SUMAR

1. REȚEAUA DE BIBLIOTECI PUBLICE.....	3
2. DEZVOLTAREA COLECȚIILOR.....	6
3. FACILITĂȚI , SERVICII, PROIECTE.....	11
4. ACTIVITATEA DE MEMORIE ȘI CUNOAȘTERE LOCALĂ A BIBLIOTECILOR.....	14
5. PERSONALUL.....	15
6. CONCLUZII.....	18
7. LISTA ABREVIERILOR.....	19
8. INDICII DE ACTIVITATE AI BIBLIOTECILOR PUB- LICE DIN REȚEAUA MINISTERULUI CULTURII AL RE- PUBLICII MOLDOVA ÎN ANII 2009 – 2010.....	

Paginare computerizată: Diana Stoian
Bun de tipar: 14.06.2011

Coli de tipar:
Tiraj:

Tiparul sub comanda nr. ,
executat la Imprimeria BNRM,
str. 31 August 1989, 78 A,
Chișinău